

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 249/2022-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného HHB advokátska kancelária s. r. o., Andreja Kmeťa 13, Martin, IČO 52 274 896, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Marek Hraška, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Exre 429/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Exre 429/2019 **porušené boli**.
2. Okresnému súdu Bratislava I **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Exre 429/2019 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadošťučinenie v sume **600 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Bratislava I **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Sťažovateľovi **priznáva** náhradu trov právneho zastúpenia **493,10 eur**, ktoré **je povinný** Okresný súd Bratislava I zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 24. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ zároveň navrhuje, aby mu ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v sume 2 000 eur a náhradu trov konania na účet jeho právneho zástupcu.

2. V konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 32 Exre 429/2019 sa sťažovateľ návrhom na začatie konania o zosúladenie údajov podľa § 289 a nasl. Civilného mimosporového poriadku domáha dosiahnutia zhody zápisu v obchodnom registri so skutočným právnym stavom. Prostredníctvom podaného návrhu mal sťažovateľ zámer dosiahnuť obnovenie svojho zápisu ako jediného spoločníka obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], keďže prevod jeho obchodného podielu na aktuálne evidovaného jediného spoločníka obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] bol absolútne neplatný.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré sa začalo podaním návrhu 1. októbra 2019, no od tohto dňa okresný súd vo veci vôbec nekoná a jeho nečinnosť tak trvá ku dňu podania ústavnej sťažnosti takmer 2 roky a 6 mesiacov.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

4. Uznesením č. k. II. ÚS 249/2022-13 z 24. mája 2022 ústavný prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že zo súdneho spisu je zrejmé, že v predmetnom konaní došlo zo strany tunajšieho súdu k priesťahom, a to v období od 28. novembra 2019, keď sťažovateľ uhradil súdu súdny poplatok vo výške 33 eur, na ktorý bol vyzvaný, až do dňa podania vyjadrenia súdu k ústavnej sťažnosti, t. j. do 7. júna 2022. K vzniku priesťahov v konaní došlo v zmysle vyjadrenia okresného súdu z objektívnych príčin, bez subjektívneho zavinenia zákonných sudcov, a to najmä z dôvodu nadmernej zaťaženia súdnych oddelení zákonných sudcov, a tiež z dôvodu práceneschopnosti niektorých zákonných sudcov. Vysoký počet vecí v oddeleniach zákonných sudcov a potreba ich vybavovania v poradi, v akom boli podané na súd, neumožnili zákonným sudcom bezpriesťahový postup vo veci. Skonštatoval, že okresný súd nekonal plynule, avšak uvedené je spôsobené vysokým nápadom na jednotlivých súdnych oddeleniach okresného súdu. Vzhľadom na podstatné obdobie nečinnosti okresného súdu považuje ústavnú sťažnosť za opodstatnenú. Žiada však zvážiť dôvodnosť a primeranosť uplatneného finančného

zadosťučinenia z dôvodu, že sťažovateľ sa v namietanom konaní počas tvrdenej nečinnosti súdu nijakým spôsobom nesnažil tejto nečinnosti zabrániť, nečinnosť tunajšieho súdu nenamietal a nevyužil postup podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). V kontexte posudzovania porušenia práv sťažovateľa, konštatovania ktorého sa domáha, poukazujúc na zásadu „vigilantibus iuris“, je toho názoru, že sťažovateľ nedostatočne strážil svoje práva, keď počas tvrdenej nečinnosti súdu nevyvinul takú procesnú aktivitu, ktorá by smerovala k urýchleniu súdneho konania.

III.2. Replika sťažovateľa:

6. Sťažovateľ k vyjadreniu okresného súdu v lehote stanovenej ústavným súdom stanovisko nezaujal.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskom okresného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

8. Podstatu ústavnej sťažnosti sťažovateľa tvorí námietka, že v dôsledku nečinnosti okresného súdu došlo v napadnutom konaní k vzniku zbytočných prietáhov, ktoré odôvodňujú vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila i v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

10. Zo spisu okresného súdu vyplýva, že kritérium právnej a faktickej zložitosti veci v namietanom konaní nemôže ospravedlniť vzniknuté zbytočné prietahy v konaní, keďže v ňom prakticky nedošlo k vykonaniu žiadnych procesných úkonov ani dokazovania.

11. Ústavný súd posudzuje pri ústavných sťažnostiach na prietahy v konaní aj význam konania pre sťažovateľa. Z hľadiska judikatúry ústavného súdu, resp. ESLP nejde o konanie, pri ktorom je daná požiadavka na zvýšenú rýchlosť konania. Sťažovateľ síce v ústavnej sťažnosti proklamuje, že vec, ktorá je predmetom namietaného konania, má pre neho mimoriadny význam, no toto vyhlásenie nekorešponduje s prístupom sťažovateľa k priebehu konania (k tomu pozri bližšie aj body 12 a 23), keď sa sťažovateľ o priebeh konania dostatočne nezaujímal a napriek svojej nespokojnosti

s postupom okresného súdu zostal pasívny, bez vyvinutia iniciatívy smerujúcej k urýchleniu namietaného konania a o jeho stave sa ani len neinformoval. Z tohto dôvodu argument sťažovateľa o mimoriadnom význame veci ústavný súd neuznal.

12. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorú by bolo možné pripísať na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd ale musí prisvedčiť okresnému súdu, že ani sťažovateľ neprejavil dostatočný záujem o rýchle prerokovanie návrhu, keď nevyužil právny prostriedok, sťažnosť na postup súdu podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch, ktorý mal potenciál odstrániť zbytočné priet'ahy v konaní dohľadom predsedu okresného súdu nad plynulosťou konania. Uvedenú skutočnosť ústavný súd zohľadnil pri priznávaní finančného zadosťučinenia.

13. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní. Z obsahu spisu predloženého okresným súdom v tejto veci vyplýva, že konanie sa začalo na základe návrhu na začatie konania doručeného okresnému súdu 1. októbra 2019 a do dňa vydania tohto rozhodnutia stále prebieha, a to nielenže bez jeho právoplatného skončenia, ale bez vykonania akýchkoľvek ďalších procesných úkonov, s výnimkou zaslania výzvy na zaplatenie súdneho poplatku či dokazovania. Absolútna, ničím neodôvodnená nečinnosť okresného súdu tak trvala od zaplatenia súdneho poplatku za podaný návrh sťažovateľom 28. novembra 2019 do dňa podania ústavnej sťažnosti približne 2 roky a 4 mesiace. Na základe uvedených zistení je zrejmé, že okresný súd nezvolil v súdnom konaní taký procesný postup, ktorý by smeroval k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza.

14. Čo sa týka skutočností tvrdených okresným súdom, treba uviesť, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za priet'ahy (II. ÚS 481/2017). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin priet'ahov v konaní ako nadmerná zaťaženosť súdu alebo personálne problémy. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter.

15. Personálne obsadenie súdu, jeho organizácia, vysoký počet vecí v príslušnom oddelení, ako i optimalizácia súdnictva teda nie sú dôvodmi, pre ktoré by malo byť ospravedlnené, tolerované a ústavne udržateľné porušovanie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd nad rámec poznamenáva, že je táto okolnosť z individuálneho hľadiska, teda z hľadiska osoby zákonného sudcu pochopiteľne ospravedlniteľná, avšak z hľadiska celkovej zodpovednosti okresného súdu za plynulosť konania vo veciach účastníkov konania ju zohľadniť nemožno.

16. Na základe uvedeného, vychádzajúc aj z obsahu súdneho spisu okresného súdu, ústavný súd dospel v danom prípade k jednoznačnému záveru, že vzhľadom na doterajšiu ničím neodôvodnenú nečinnosť okresného súdu, v dôsledku ktorej nedošlo k vykonaniu žiadneho úkonu smerujúceho k prerokovaniu veci samej, je namieste konštatovanie, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli spôsobené zbytočné priet'ahy ústavnej intenzity, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1 nálezu).

17. Vychádzajúc z toho, že ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj zo skutočnosti, že posudzované konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, prikázal ústavný súd podľa § 133 ods. 3 zákona o ústavnom súde okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov (výrok 2 nálezu).

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

18. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

19. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadost'učinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

20. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať finančné zadost'učinenie v sume 2 000 eur, ktoré odôvodnil, poukazujúc na charakter a význam namietaného konania pre sťažovateľa, keďže v namietanom konaní ide o dosiahnutie súladu dôležitého údajá zapísaného v obchodnom registri so skutočnosťou, pričom správny údaj o jedinom spoločníkovi dotknutej obchodnej spoločnosti je dôležitý nielen pre ňu samotnú a jej riadne fungovanie, ale najmä pre sťažovateľa, aby vedel, či je jej vlastníkom a aby vedel so svojím majetkom náležite nakladať. Nekonanie o jeho návrhu po tak dlhú dobu výrazne zasahuje do jeho právnej istoty a do možnosti nakladať so svojím majetkom.

21. Ústavný súd uvádza, že konanie pred ústavným súdom z dôvodu namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov plní nielen preventívnu funkciu, ale tiež funkciu satisfakčnú, resp. kompenzačnú (náhradu nemajetkovej ujmy). V súlade s judikatúrou ústavného súdu je cieľom finančného zadost'učinenia dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

22. Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

23. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti tejto veci považoval za potrebné priznať sťažovateľovi finančné zadost'učinenie. Pre rozhodnutie o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia je podstatné okrem iného i to, že sťažovateľ napriek nespokojnosti s postupom okresného súdu nevyužil jednoduché a prístupné prostriedky (sťažnosť predsedovi súdu podľa § 62 zákona o súdech), ktoré mohli viesť k tomu, aby v jeho veci okresný súd konal a rozhodol, ale volil priamo podanie ústavnej sťažnosti. Berúc do úvahy všetky okolnosti danej veci, predovšetkým absolútnu nečinnosť okresného súdu, nepriviligovaný charakter konania, ale aj správanie sťažovateľa v podobe v celku indiferentného prístupu k priebehu napadnutého konania, majú na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadost'učinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou

zmluvou, považoval ústavný súd priznanie sumy 600 eur za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (výrok 3 nálezu).

VI.

Trovy konania

24. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Právny zástupca sťažovateľa si nárok na náhradu trov konania uplatnil, ale trovy konania nevyčíslil.

25. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu a priznal sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia advokátom za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava právneho zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti).

26. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je v sume 193,83 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 11,63 eur. Výsledná suma, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľovi ako náhradu trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 410,92 eur. Trovy právneho zastúpenia, keďže advokát je aj platcom dane z pridanej hodnoty, sa v danom prípade podľa § 18 ods. 3 vyhlášky zvyšujú o 20 %. Výsledná suma, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľke ako náhradu trov právneho zastúpenia, preto predstavuje sumu 493,10 eur vrátane 20 % DPH.

27. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. júla 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu